

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja

Druk nr 101

Warszawa, 4 grudnia 2007 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy Jana Ołdakowskiego.

(-) Andrzej Adamczyk; (-) Waldemar Andzel; (-) Iwona Arent; (-) Marek Ast; (-) Zbigniew Babalski; (-) Barbara Bartuś; (-) Dariusz Bąk; (-) Andrzej Bętkowski; (-) Jacek Bogucki; (-) Jan Bury s. Antoniego; (-) Zbigniew Chmielowiec; (-) Tadeusz Cymański; (-) Witold Czarnecki; (-) Arkadiusz Czartoryski; (-) Edward Czesak; (-) Andrzej Ćwierz; (-) Andrzej Mikołaj Dera; (-) Zbigniew Dolata; (-) Ludwik Dorn;

(-) Marzenna Drab; (-) Jacek Falfus; (-) Adam Gawęda; (-) Zbigniew Girzyński; (-) Szymon Stanisław Giżyński; (-) Marian Tomasz Goliński; (-) Kazimierz Gołojuch; (-) Jerzy Gosiewski; (-) Przemysław Gosiewski; (-) Artur Górski; (-) Tomasz Górski; (-) Kazimierz Gwiazdowski; (-) Adam Hofman; (-) Grzegorz Janik; (-) Wojciech Jasiński; (-) Krzysztof Jurgiel; (-) Dariusz Kaczanowski; (-) Mariusz Kamiński; (-) Beata Kempa; (-) Sławomir Kłosowski; (-) Robert Kołakowski; (-) Henryk Kowalczyk; (-) Leonard Krasulski; (-) Elżbieta Kruk; (-) Marek Kuchciński; (-) Marek Kwitek; (-) Tomasz Latos; (-) Marek Łatas; (-) Marzena Machałek; (-) Krzysztof Maciejewski; (-) Antoni Macierewicz; (-) Ewa Malik; (-) Barbara Marianowska; (-) Gabriela Masłowska; (-) Jerzy Materna; (-) Marek Matuszewski; (-) Kazimierz Matusznyi; (-) Beata Mazurek; (-) Wojciech Mojzesowicz; (-) Kazimierz Moskal; (-) Marek Opiola; (-) Stanisław Ożóg; (-) Anna Paluch; (-) Bolesław Grzegorz Piecha; (-) Stanisław Pięta; (-) Jacek Pilch; (-) Krzysztof Popiołek; (-) Elżbieta Rafalska; (-) Jerzy Rębek; (-) Adam Rogacki; (-) Jarosław Rusiecki; (-) Małgorzata Sadurska; (-) Dariusz Seliga; (-) Edward Siarka; (-) Anna Sikora; (-) Krzysztof Sońta; (-) Andrzej Sośnierz; (-) Lech Sprawka; (-) Piotr Stanke; (-) Jarosław Stawiarski; (-) Marek Suski; (-) Jolanta Szczypińska; (-) Andrzej Szlachta; (-) Stanisław Szwed; (-) Jan Szyszko; (-) Andrzej Walkowiak; (-) Teresa Wargocka; (-) Waldemar Wiązowski; (-) Jadwiga Wiśniewska; (-) Michał Wojtkiewicz; (-) Tadeusz Woźniak; (-) Waldemar Wrona; (-) Stanisław Zajac; (-) Anna Zalewska; (-) Sławomir Zawiślak; (-) Jarosław Zieliński; (-) Maria Zuba; (-) Jarosław Żaczek; (-) Wojciech Żukowski.pana pośla

U S T A W A

z dnia..... 2007 r.

o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw

Art. 1. W ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 7 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi lub decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej.”;

2) w art. 13 w ust. 4 uchyla się pkt 1;

3) w art. 18 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu

publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi lub decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej.”;

4) w art. 19 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi lub decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.”;

5) w art. 22:

a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.”,

b) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 3) zabytki nieruchome wyznaczone przez wojewódzkiego konserwatora zabytków do ujęcia w wojewódzkiej ewidencji zabytków.”;

6) w art. 45 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Wojewódzki konserwator zabytków może odstąpić od wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, jeżeli wykonane bez wymaganego pozwolenia lub wykonane w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie, architektoniczne lub inne działania przy zabytku, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6-8 i 10-12, nie doprowadziły do zniszczenia lub uszkodzenia zabytku.”;

7) w art. 49 ust. 6 i 7 otrzymują brzmienie:

„6. Wierzytelność Skarbu Państwa z tytułu wykonania zastępczego prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytku nieruchomym minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, może w drodze decyzji, umorzyć w całości albo w części lub rozłożyć na raty, jeżeli stwierdzono nieściągalność wierzytelności lub jej ściągnięcie spowoduje znaczny uszczerbek dla sytuacji materialnej osoby lub jednostki, o których mowa w ust. 1.

7. Wykreślenie hipoteki przymusowej z księgi wieczystej następuje na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków na podstawie decyzji, o której mowa w ust. 6. Jeżeli nieruchomości nie posiada księgi wieczystej, wniosek i decyzję składa się do zbioru dokumentów.”;

8) art. 51 otrzymuje brzmienie:

„Art. 51. 1. Jednorazowego pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę wymagają zabytki zaliczane do jednej z następujących kategorii:

- 1) zabytków archeologicznych, które mają więcej niż 100 lat i wchodzi w skład zbiorów archeologicznych lub zostały pozyskane w wyniku badań archeologicznych bądź przypadkowych odkryć;
- 2) elementów stanowiących integralną część zabytków architektury, wystroju wnętrz, pomników, posągów i dzieł rzemiosła artystycznego, które mają więcej niż 100 lat;
- 3) wykonanych dowolną techniką i na dowolnym materiale dzieł malarstwa, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 4 i 5, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 10 000 euro;
- 4) wykonanych na dowolnym materiale akwareli, gwaszy i pasteli, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 4 000 euro;
- 5) mozaik, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 1 i 2, oraz wykonanych dowolną techniką i na dowolnym materiale rysunków, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 3 000 euro;
- 6) oryginalnych dzieł grafiki i matryc do ich wykonania oraz oryginalnych plakatów, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 4 000 euro;
- 7) oryginalnych rzeźb, posągów lub ich kopii wykonanych tą samą techniką co oryginał, nieobjętych kategorią wskazaną w pkt 1, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 5 000 euro;

- 8) fotografii, filmów oraz ich negatywów, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 1 500 euro;
- 9) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach rękopisów, które mają więcej niż 50 lat;
- 10) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach książek, które mają więcej niż 100 lat i ich wartość jest wyższa niż 1 500 euro;
- 11) map drukowanych i partytur, które mają więcej niż 150 lat;
- 12) kolekcji i przedmiotów z kolekcji zoologicznych, botanicznych, mineralnych lub anatomicznych, których wartość jest wyższa niż 4 000 euro;
- 13) kolekcji o znaczeniu historycznym, paleontologicznym, etnograficznym lub numizmatycznym, których wartość jest wyższa niż 4 000 euro;
- 14) środków transportu, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 8 000 euro;
- 15) innych kategorii, niewymienionych w pkt 1-14, obejmujących zabytki, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 4 000 euro.

2. Zabytki, o których mowa w ust. 1 i 4, mogą być czasowo wywożone za granicę, jeżeli pozwala na to ich stan zachowania, a osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, w której posiadaniu znajduje się zabytek, daje rękojmię, że nie ulegnie on zniszczeniu lub uszkodzeniu i zo-

stanie przywieziony do kraju przed upływem terminu ważności pozwolenia.

3. Zabytki, o których mowa w ust. 1, mogą być czasowo wywożone za granicę po uzyskaniu:

- 1) jednorazowego pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę albo
- 2) wielokrotnego pozwolenia indywidualnego na czasowy wywóz zabytku za granicę, albo
- 3) wielokrotnego pozwolenia ogólnego na czasowy wywóz zabytku za granicę.

4. Wywóz za granicę zabytków:

- 1) wpisanych do rejestru,
- 2) wchodzących w skład zbiorów publicznych, które stanowią własność Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek organizacyjnych zaliczanych do sektora finansów publicznych,
- 3) znajdujących się w inwentarzach muzeów lub narodowym zasobie bibliotecznym,
- 4) znajdujących się w inwentarzach kościelnych

może być dokonany wyłącznie na podstawie pozwoleń, o których mowa w ust. 3.”;

9) w art. 52:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Jednorazowe pozwolenie na stały wywóz zabytku za granicę wydaje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może odmówić wydania jednorazowego pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę w przypadku, gdy zabytek posiada szczególną wartość dla dziedzictwa kulturowego.”,

c) uchyla się ust. 3;

10) w art. 56 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Wojewódzki konserwator zabytków może cofnąć pozwolenie, o którym mowa w art. 51 ust. 3, w drodze decyzji.

2. Cofnięcie pozwolenia może nastąpić, jeżeli stan zachowania zabytku uległ pogorszeniu lub wyszły na jaw nowe fakty i okoliczności świadczące, że wnioskodawca nie daje rękojmi, o której mowa w art. 51 ust. 2.”;

11) w art. 57 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która otrzymała pozwolenie, o którym mowa w art. 51 ust. 3, jest obowiązana po wykorzystaniu tego pozwolenia powiadomić wojewódzkiego konserwatora zabytków o przywiezieniu zabytku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia upływu ważności pozwolenia.”;

12) art. 58 otrzymuje brzmienie:

„Art. 58. W odniesieniu do materiałów bibliotecznych pozwolenia, o których mowa w art. 51 ust. 1 i 3, wydaje Dyrektor Biblioteki Narodowej. Przepisy art. 51 ust. 1, 2 i 4, art. 52 ust. 1a oraz art. 53-57 stosuje się odpowiednio.”;

13) art. 59 otrzymuje brzmienie:

„Art. 59. 1. Pozwolenia na wywóz za granicę nie wymagają:

- 1) zabytki nieobjęte kategoriami wskazanymi w art. 51 ust. 1;
 - 2) zabytki przywiezione z terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, które są objęte procedurą odprawy czasowej lub procedurą uszlachetniania czynnego w rozumieniu przepisów prawa celnego;
 - 3) zabytki przywiezione z terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, które były objęte procedurą dopuszczenia do obrotu ze zwolnieniem od należności celnych przywozowych, jeżeli wywóz tych zabytków następuje przed upływem 5 lat od dnia dopuszczenia do obrotu;
 - 4) zabytki przywiezione z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej na okres nie dłuższy niż 3 lata, jeżeli wywozu tych zabytków dokonuje się na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
 - 5) zabytki przywiezione z zagranicy przez osoby korzystające z przywilejów lub immunitetów dyplomatycznych, w tym przywiezione w celu urzędzenia wewnątrz przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych;
 - 6) dzieła twórców żyjących.
2. Jeżeli wywóz zabytku jest dokonywany bez pozwolenia, o którym mowa w art. 51 ust. 1 i 3, a cechy zabytku wskazują, że jego wywóz wymaga pozwolenia, organ Straży Granicznej lub

organ celny może zażądać od osoby dokonującej wywozu zabytku okazania dokumentu potwierdzającego fakt, że wywożony zabytek nie wymaga pozwolenia.

3. Dokumentem, o którym mowa w ust. 2, jest:
 - 1) ocena wskazująca czas powstania zabytku wykonana przez instytucję kultury wyspecjalizowaną w opiece nad zabytkami, rzeczoznawcę ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, podmiot gospodarczy prowadzący działalność w zakresie obrotu zabytkami na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub organ administracji publicznej;
 - 2) wycena zabytku wykonana przez instytucję kultury wyspecjalizowaną w opiece nad zabytkami, rzeczoznawcę ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub podmiot gospodarczy prowadzący działalność w zakresie obrotu zabytkami na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 3) faktura wystawiona przez podmiot gospodarczy prowadzący działalność w zakresie obrotu zabytkami na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 4) potwierdzenie wwozu zabytku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zawierające fotografię zabytku, wystawione w przejściach granicznych przez organ Straży Granicznej lub organ celny;
 - 5) ubezpieczenie przewozu zabytku z zagranicy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

- 6) pozwolenie na wywóz zabytku z terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.
4. W przypadku gdy osoba dokonująca wywozu zabytku nie przedstawi dokumentu, o którym mowa w ust. 2, lub istnieje uzasadniona obawa, że dokument ten nie jest wiarygodny, organ Straży Granicznej lub organ celny może zatrzymać ten zabytek na czas niezbędny do ustalenia czy wywóz zabytku mógł być dokonywany bez pozwolenia, o którym mowa w art. 51 ust. 1 i 3, jednak nie dłuższy niż 2 miesiące od dnia zatrzymania zabytku.
5. W przypadku ustalenia, że wywóz zabytku mógł być dokonany bez pozwolenia właściciel lub posiadacz tego zabytku może dochodzić, od organu Straży Granicznej lub organu celnego, odszkodowania z tytułu zatrzymania zabytku wyłącznie, gdy czas zatrzymania zabytku był dłuższy niż wskazano w ust. 4.
6. W sprawach o odszkodowania z tytułu zatrzymania zabytku stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego.
7. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, wzór dokumentu, o którym mowa w ust. 3 pkt 4, mając na względzie konieczność ujednolicenia tych dokumentów.”;

14) art. 61 otrzymuje brzmienie:

„Art. 61. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozpo-

rządzenia, tryb składania wniosków i wydawania jednorazowego pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę, jednorazowego i wielokrotnych pozwoleń na czasowy wywóz zabytku za granicę oraz wzory tych pozwoleń, kierując się potrzebą ujednoczenia tych dokumentów oraz koniecznością zapewnienia ochrony tym zabytkom.”;

15) art. 74 otrzymuje brzmienie:

„Art. 74. Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego – ze środków finansowych z części budżetu państwa „Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego”.”;

16) art. 79 otrzymuje brzmienie:

„Art. 79. 1. Przy rozpatrywaniu wniosków o udzielenie dotacji nie mają zastosowania przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

2. Dochodzenie przez organ, o którym mowa w art. 74, należności wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych z tytułu niewykorzystania lub wykorzystania niezgodnego z przeznaczeniem udzielonej dotacji następuje w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.”;

17) w art. 89 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) wojewódzcy konserwatorzy zabytków.”;

18) art. 91 otrzymuje brzmienie:

„Art. 91. 1. Wojewódzki konserwator zabytków podlega ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

2. Wojewódzkiego konserwatora zabytków powołuje na okres 5 lat minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego na wniosek Generalnego Konserwatora Zabytków.

3. Wojewódzkim konserwatorem zabytków może zostać osoba, która:

- 1) jest obywatelem polskim;
- 2) posiada przynajmniej tytuł zawodowy magistra lub równorzędny tytuł zawodowy uzyskany na jednym z następujących kierunków: archeologia, architektura, architektura i urbanistyka, architektura krajobrazu, etnografia, etnologia, historia sztuki, konserwacja i restauracja dzieł sztuki, konserwatorstwo i muzealnictwo lub ochrona dóbr kultury albo posiada przynajmniej tytuł zawodowy magistra lub równorzędny tytuł zawodowy uzyskany na innym kierunku oraz ukończone studia podyplomowe w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 3) posiada co najmniej 5-letni staż pracy w jednostce organizacyjnej utworzonej w celu ochrony zabytków lub opieki nad zabytkami;
- 4) posiada wiedzę w zakresie funkcjonowania administracji publicznej oraz przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;

- 5) nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.
4. Do powołania i odwołania wojewódzkiego konserwatora zabytków nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o państwowym zasobie kadrowym i wysokich stanowiskach państwowych (Dz. U. Nr 170, poz. 1217, z późn. zm.²⁾).
 5. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, na wniosek Generalnego Konserwatora Zabytków, odwołuje wojewódzkiego konserwatora zabytków przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 2, w przypadku:
 - 1) rażącego naruszenia przepisów prawa;
 - 2) podejmowania działań, w wyniku których zabytek może ulec zniszczeniu lub uszkodzeniu;
 - 3) prowadzenia działalności, która pozostaje w sprzeczności z wykonywanymi obowiązkami;
 - 4) utraty zdolności do pełnienia obowiązków służbowych z powodu choroby lub innej przeszkody uniemożliwiającej pełnienie obowiązków służbowych, na okres dłuższy niż 6 miesięcy;
 - 5) rezygnacji ze stanowiska;
 - 6) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia

publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;

7) zrzeczenia się obywatelstwa polskiego.

6. Zastępcę wojewódzkiego konserwatora zabytków powołuje i odwołuje Generalny Konserwator Zabytków na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków. Do powołania i odwołania stosuje się przepisy ust. 3 i 4.

7. Do zadań wykonywanych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków należy, w szczególności:

1) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;

2) sporządzanie, w ramach przyznanych środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;

3) prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie;

4) wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;

5) sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych;

- 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 7) opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów;
- 8) upowszechnianie wiedzy o zabytkach;
- 9) współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.”;

19) w art. 92:

a) ust. 1-3 otrzymują brzmienie:

- „1. Wojewódzki konserwator zabytków wykonuje swoje zadania przy pomocy wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków.
2. Wojewódzki urząd ochrony zabytków działa na podstawie regulaminu nadanego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.
3. Wojewódzki konserwator zabytków, po uzyskaniu zgody Generalnego Konserwatora Zabytków, może tworzyć i likwidować delegatury wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków, określając w szczególności terytorialny zakres działania tych delegatur i ich siedziby.”,

b) po ust. 5 dodaje się ust. 5a i 5b w brzmieniu:

- „5a. Kierownika delegatury powołuje i odwołuje wojewódzki konserwator zabytków, za zgodą Generalnego Konserwatora Zabytków.

5b. Kierownikiem delegatury może zostać osoba, która spełnia warunki określone do powoływania wojewódzkiego konserwatora zabytków.”;

20) w art. 93 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W sprawach o wydawanie pozwoleń, określonych w art. 51 ust. 1 i 3, na wywóz zabytków będących materiałami bibliotecznymi za granicę, prowadzącym postępowanie w pierwszej instancji jest Dyrektor Biblioteki Narodowej, a organem wyższego stopnia minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.”;

21) w art. 96 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Wojewódzki konserwator zabytków, po uzyskaniu zgody Generalnego Konserwatora Zabytków, może powierzyć, w drodze porozumienia, prowadzenie niektórych spraw z zakresu swojej właściwości, w tym wydawanie decyzji administracyjnych, gminom i powiatom, a także związkom gmin i powiatów, położonym na terenie województwa.

3. Wojewódzki konserwator zabytków, po uzyskaniu zgody Generalnego Konserwatora Zabytków, może powierzyć, w drodze porozumienia, prowadzenie niektórych spraw z zakresu swojej właściwości, w tym wydawanie decyzji administracyjnych, kierownikom instytucji kultury wyspecjalizowanych w opiece nad zabytkami.”;

22) w art. 99 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków działa na podstawie regulaminu nadanego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.”;

23) w art. 100 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Rzeczoznawca ma prawo do wydawania ocen i opinii dla podmiotów innych niż wskazane w ust. 2 w zakresie określonym w art. 59 ust. 3 pkt 1 i 2.”;

24) po art. 113 dodaje się art. 113a w brzmieniu:

„Art. 113a. Kto w terminie 14 dni od dnia upływu ważności pozwolenia, o którym mowa w art. 51 ust. 3, nie powiadomił o przywiezieniu zabytku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podlega karze grzywny.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954, z późn. zm.³⁾) w art. 100 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Jeżeli zajęta ruchomość stanowi zabytek w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 238, poz. 2390 oraz z 2006 r. Nr 50, poz. 362 i Nr 126, poz. 875), poborca skarbowy, w uzgodnieniu z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków, a w przypadku materiałów bibliotecznych – Dyrektorem Biblioteki Narodowej, oddaje ją pod dozór państwowej lub samorządowej instytucji kultury. Dozór nad zajętymi ruchomościami ze złota, platyny i srebra oraz innymi kosztownościami niebędącymi zabytkami sprawuje organ egzekucyjny.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 i Nr 170, poz. 1217 oraz z 2007 r. Nr 88, poz. 587 i Nr 99, poz. 665) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 39 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.”;

2) w art. 49 dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. Wydanie decyzji, o której mowa w ust. 1, wymaga uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2001 r. Nr 80, poz. 872, z późn. zm.⁴⁾) w załączniku dodaje się pkt 20 w brzmieniu:

„20) wojewódzcy konserwatorzy zabytków.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.⁵⁾) w art. 53 w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) wojewódzkim konserwatorem zabytków – w odniesieniu do obszarów i obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków;”.

Art. 6. Do spraw wszczętych i niezakończonych decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy tej ustawy.

Art. 7. 1. W terminie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy Generalny Konserwator Zabytków i wojewódzcy konserwatorzy zabytków założą odpowiednio krajową i wojewódzką ewidencję zabytków.

2. W terminie roku od dnia przekazania przez wojewódzkiego konserwatora zabytków wykazu zabytków, o którym mowa w art. 8, wójt (burmistrz, prezydent miasta) założy gminną ewidencję zabytków.

Art. 8. W terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy wojewódzki konserwator zabytków przekaze wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) i staroście wykaz zabytków, o których mowa w art. 1 pkt 5 lit. b niniejszej ustawy.

Art. 9. 1. Do czasu założenia gminnej ewidencji zabytków, decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzje o warunkach zabudowy wydaje się po uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków – w odniesieniu do zabytków znajdujących się w wykazie, o którym mowa w art. 8 niniejszej ustawy.

2. Do czasu założenia gminnej ewidencji zabytków, decyzję, o której mowa w art. 39 ust. 3 i art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, wydaje się po uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków – w odniesieniu do zabytków znajdujących się w wykazie, o którym mowa w art. 8 niniejszej ustawy.

Art. 10. 1. Dotychczasowi wojewódzcy konserwatorzy zabytków pełnią funkcję wojewódzkich konserwatorów zabytków w rozumieniu przepisów niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż do dnia 1 stycznia 2009 r.

2. Dotychczasowi zastępcy wojewódzkich konserwatorów zabytków stają się zastępcami wojewódzkich konserwatorów zabytków w rozumieniu przepisów niniejszej ustawy.

3. Pracownicy dotychczasowych wojewódzkich urzędów ochrony zabytków stają się pracownikami wojewódzkich urzędów ochrony zabytków w rozumieniu przepisów niniejszej ustawy.

Art. 11. 1. Przekazanie i przejęcie składników mienia dotychczasowych wojewódzkich urzędów ochrony zabytków i ich delegatur następuje na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego, który podpisują:

- 1) w imieniu strony przekazującej – właściwy wojewoda lub wyznaczony przez niego pełnomocnik;
- 2) w imieniu strony przejmującej – wojewódzki konserwator zabytków na podstawie upoważnienia ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

2. Wojewodowie na dzień przejęcia przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków przeprowadzą w dotychczasowych wojewódzkich urzędach ochrony zabytków i ich delegaturach inwentaryzację składników majątkowych ujętych wyłącznie w ewidencji ilościowej oraz będących własnością innych jednostek.

3. Dotychczasowe zobowiązania i wierzytelności wojewódzkich urzędów ochrony zabytków i ich delegatur stają się zobowiązaniami i wierzytelnościami właściwych wojewódzkich urzędów ochrony zabytków w rozumieniu przepisów niniejszej ustawy.

Art. 12. 1. Nieruchomości pozostające w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy w trwałym zarządzie wojewódzkich urzędów ochrony zabytków i ich delegatur przechodzą nieodpłatnie w trwały zarząd właściwych wojewódzkich urzędów ochrony zabytków w rozumieniu przepisów niniejszej ustawy.

2. Ustanowienie trwałego zarządu, o którym mowa w ust. 1, stwierdza starosta w drodze decyzji.

Art. 13. W celu wykonania przepisów niniejszej ustawy, Prezes Rady Ministrów może, w drodze rozporządzenia, dokonać przeniesienia planowanych dochodów i wydatków budżetowych oraz zatrudnienia i limitów wynagrodzeń z części 85 – Budżety wojewodów do części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, z zachowaniem przeznaczenia środków publicznych, wynikającego z ustawy budżetowej na rok 2008.

Art. 14. Porozumienia zawarte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie art. 96 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zachowują moc, nie dłużej jednak niż do dnia 30 czerwca 2008 r.

Art. 15. Regulaminy urzędów ochrony zabytków nadane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zachowują moc, nie dłużej jednak niż do dnia 30 kwietnia 2008 r.

Art. 16. Jednorazowe pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę, pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę i zaświadczenia wydane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zachowują moc do końca okresu, na który zostały wydane.

Art. 17. Przepisy wykonawcze wydane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 1 niniejszej ustawy, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 61 ust. 1 tej ustawy, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 18. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów art. 1 pkt 7, 15, 17-19, 21 i 22 oraz art. 10-16, które wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

-
- ¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 238, poz. 2390 oraz z 2006 r. Nr 50, poz. 362 i Nr 126, poz. 875.
 - ²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 249, poz. 1832 oraz z 2007 r. Nr 17, poz. 96, Nr 50, poz. 331 i Nr 99, poz. 660.
 - ³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 172, poz. 1438, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 157, poz. 1119 i Nr 187, poz. 1381.
 - ⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 128, poz. 1407, z 2002 r. Nr 37, poz. 329, Nr 41, poz. 365, Nr 62, poz. 558, Nr 89, poz. 804 i Nr 200, poz. 1688, z 2003 r. Nr 52, poz. 450, Nr 137, poz. 1302 i Nr 149, poz. 1452, z 2004 r. Nr 33, poz. 287 oraz z 2005 r. Nr 33, poz. 288, Nr 90, poz. 757 i Nr 175, poz. 1462.
 - ⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 6, poz. 41 i Nr 141, poz. 1492, z 2005 r. Nr 113, poz. 954 i Nr 130, poz. 1087 oraz z 2006 r. Nr 45, poz. 319 i Nr 225, poz. 1635.

UZASADNIENIE

Proponowana nowelizacja ma na celu zmianę przede wszystkim przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 i Nr 170, poz. 1217) oraz ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (z. U. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.).

Ustawodawca proponuje rozszerzenie katalogu form ochrony zabytków przez wprowadzenie ustaleń ochrony w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzjach o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi lub decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej. Dotychczas art. 7, jako formy ochrony zabytków wymieniał: wpis do rejestru zabytków, uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego, ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

W związku z powyższym, zmiany wymagają również przepisy dotyczące ewidencji zabytków, gdyż konieczne jest takie sformułowanie przepisów, aby obiekty znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków mogły być objęte ochroną na podstawie ustaleń zawartych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jak również w ustaleniach zawartych w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzjach o warunkach zabudowy.

Dodatkowo konieczne jest wprowadzenie regulacji pozwalających na uproszczenie procedur związanych z wywozem zabytków z terytorium Polski. W chwili obecnej, praktycznie na wywóz za granicę każdego zabytku mającego więcej niż 55 lat (w przypadku zabytku będącego obiektem techniki mającego więcej niż 25 lat) konieczne jest pozwolenie wydawane przez organ ochrony zabytków. Zmiany obowiązujących przepisów mają ograniczyć katalog zabytków, na wywóz, których konieczne jest wydawanie pozwolenia przez organy konserwatorskie, tylko do szczególnie cennych i wartościowych.

Ostatnią grupę zmienianych przepisów tworzą regulacje związane z organizacją organów ochrony zabytków. Zaproponowane rozwiązania zmierzają do zmiany podporządkowania wojewódzkich konserwatorów zabytków. Celem nowelizacji w tym zakresie jest stworzenie silnej służby konserwatorskiej, uniezależnionej od uwarunkowań lokalnych, podporządkowanej bezpośrednio Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W art. 7 pkt 4 ustawy (art. 1 pkt 1 noweli) projektodawca proponuje wprowadzenie ochrony zabytków nie tylko w ustaleniach ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, ale również w ustaleniach ochrony zawartych w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi lub decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej. Dotychczasowe brzmienie tego przepisu pozwalało wprowadzać ochronę konserwatorską tylko w planach zagospodarowania przestrzennego. W sytuacji natomiast, gdy na terenie gminy brak było planu zagospodarowania przestrzennego, a obiekty zabytkowe nie były objęte inną formą ochrony zabytków wskazaną w art. 7 ustawy, brak było podstaw prawnych do zajmowania stanowiska przez wojewódzkiego konserwatora zabytków w przypadku wydawania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzjach o warunkach zabudowy. Prowadziło to do sytuacji, w których podejmowano decyzje dotyczące obiektów zabytkowych, a wojewódzki konserwator zabytków nie miał środków prawnych pozwalających na interwencję w przypadku pojawienia się zagrożenia dla zabytku. Również umieszczenie w przedmiotowym przepisie decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi lub decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej przyczyni się do poprawy warunków ochrony zabytków.

W art. 13 w ust. 4 ustawy proponuje się uchylić pkt 1 (art. 1 pkt 2 noweli), zgodnie z którym z rejestru zabytków skreślało się zabytek, który został wywieziony na stałe za granicę zgodnie z obowiązującymi przepisami. Propozycja ta związana jest ze zmianami zaproponowanymi w dalszej części tego projektu, a dotyczącymi wywozu zabytków za granicę.

W art. 18 ust. 1 ustawy (art. 1 pkt 3 noweli) wprowadza się obowiązek uwzględniania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w bardzo szerokim i kompleksowym zakresie, to jest przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi lub decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej. Dotychczasowe brzmienie tego przepisu zostaje uzupełnione o wskazanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi lub decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej – co związane jest z tym, że również ustalenia zawarte w tych decyzjach mają stanowić jedną z form ochrony zabytków.

Kolejna zmiana, to propozycja uzupełnienia art. 19 ustawy (art. 1 pkt 4 noweli) o ust. 1a, wskazujący zabytki, których ochrona musi być bezwarunkowo uwzględniona w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi lub decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej. Są to zabytki nieruchomości wpisane do rejestru zabytków i ich otoczenie oraz inne zabytki nieruchomości, znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków.

Zmiana art. 22 ustawy (art. 1 pkt 5 noweli) polega na nadaniu nowego brzmienia ust. 4 oraz dodaniu nowego ust. 5. W ust. 4 proponuje się, aby wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadził gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych wszystkich zabytków nieruchomości z terenu gminy, a nie tak jak dotychczas tylko tych, które znajdują się w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Natomiast w dodawanym ust. 5 wskazuje się, jakie zabytki powinny być ujęte w gminnej ewidencji zabytków.

W art. 45 w ust. 3 ustawy (art. 1 pkt 6 noweli) proponuje się dodać przepis, zgodnie z którym wojewódzki konserwator zabytków będzie mógł odstąpić od wydania de-

cyzji nakazującej przywrócić zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu lub decyzji nakazującej do doprowadzenia zabytku do jak najlepszego stanu we wskazany sposób i w określonym terminie, jeżeli wykonane bez wymaganego pozwolenia lub wykonane w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie, architektoniczne lub inne działania przy zabytku, o którym mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6-8 i 10-12 ustawy, nie doprowadziły do zniszczenia lub uszkodzenia zabytku.

Zmiana przepisu art. 49 ust. 6 i 7 ustawy (art. 1 pkt 7 noweli) ma charakter techniczny i związana jest ze zmianami proponowanymi w organizacji organów ochrony zabytków.

W rozdziale 5 „Wywóz zabytków za granicę” ustawy, proponuje się szereg zmian umożliwiających uproszczenie procedur związanych z wywozem zabytków za granicę.

Obecnie zabytki mogą być wywożone za granicę na stałe, jeżeli ich wywóz nie spowoduje uszczerbku dla dziedzictwa kulturowego. W art. 51 ust. 1 ustawy (art. 1 pkt 8 noweli) proponuje się wprowadzić wyliczenie kategorii zabytków, dla których wymagane jest jednorazowe pozwolenie na stały wywóz za granicę, natomiast zabytki, które nie mieszczą się w zaproponowanych kategoriach nie wymagałyby takiego pozwolenia, o ile nie są wpisane do rejestru zabytków, wchodzą w skład zbiorów publicznych, znajdują się w inwentarzach muzeów, inwentarzach kościelnych lub narodowym zasobie bibliotecznym. Zabytki wskazane w proponowanym przepisie art. 51 ust. 1 mogłyby być czasowo wywożone za granicę, jeżeli pozwalałyby na to ich stan zachowania, a osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, w której posiadaniu znajdowałby się zabytek, dawałaby rękojmię, że nie ulegnie on zniszczeniu lub uszkodzeniu i zostanie przywieziony do kraju przed upływem terminu ważności pozwolenia. Czasowy wywóz zabytków za granicę odbywać ma się, tak jak dotychczas, na podstawie jednorazowego pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę, wielokrotnego pozwolenia indywidualnego na czasowy wywóz zabytku za granicę albo wielokrotnego pozwolenia ogólnego na czasowy wywóz

zabytku za granicę, które wydawać będą wojewódzcy konserwatorzy zabytków. Zaproponowany został również katalog zabytków, których wywóz za granicę może następować wyłącznie na podstawie wyżej wskazanych pozwoleń.

Jednorazowe pozwolenie na stały wywóz zabytku za granicę ma wydawać minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Wniosek o wydanie takiego pozwolenia składany byłby, tak jak dotychczas, za pośrednictwem właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków. Minister może odmówić wydania jednorazowego pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę w przypadku, gdy zabytek posiada szczególną wartość dla dziedzictwa kulturowego.

Cofnięcie pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę może nastąpić w drodze decyzji wydawanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 1 pkt 10 noweli).

Zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 57 ust. 1 ustawy (art. 1 pkt 11 noweli), osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która otrzymała pozwolenie na czasowy wywóz zabytku za granicę jest obowiązana po wykorzystaniu tego pozwolenia powiadomić wojewódzkiego konserwatora zabytków o przywiezieniu zabytku do kraju w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia upływu ważności pozwolenia.

W odniesieniu do materiałów bibliotecznych jednorazowe pozwolenie na stały wywóz zabytku za granicę oraz pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę ma wydawać, tak jak dotychczas, Dyrektor Biblioteki Narodowej (art. 1 pkt 12 noweli).

Zasadniczym zmianom ma ulec brzmienie art. 59 ustawy (art. 1 pkt 13 noweli). W ust. 1 tego przepisu proponuje się uchylenie pkt 2, 6 i 7, a ponadto katalog zabytków, które nie wymagają pozwolenia na wywóz za granicę ma zostać zmieniony przez wskazanie, że pozwolenie na wywóz za granicę nie jest wymagane dla zabytków nieobjętych kategoriami wymienionymi w proponowanym art. 51 ust. 1 ustawy oraz dla zabytków przywiezionych z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej na okres nie dłuższy niż 3 lata, jeżeli wywozu tych zabytków dokonuje się na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Kolejne pro-

pozycje przewidują, że jeżeli wywóz zabytku jest dokonywany bez pozwolenia, a cechy zabytku wskazują, że jego wywóz wymaga pozwolenia, organ Straży Granicznej lub organ celny może zażądać od osoby dokonującej wywozu zabytku okazania dokumentu potwierdzającego fakt, że wywożony zabytek nie wymaga pozwolenia. Jako przykład takiego dokumentu można wskazać wycenę zabytku wykonaną przez instytucję kultury wyspecjalizowaną w opiece nad zabytkami lub rzeczoznawcę ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Proponuje się również w art. 59 ustawy nowy ust. 4, który wskazuje, że w przypadku gdy osoba dokonująca wywozu zabytku nie przedstawi dokumentu, o którym mowa w ust. 3, lub istnieje uzasadniona obawa, iż dokument ten nie jest wiarygodny, organ Straży Granicznej lub organ celny może zatrzymać na 2 miesiące ten zabytek do czasu ustalenia, czy wywóz zabytku mógł być dokonywany bez pozwolenia. W przypadku ustalenia, że wywóz zabytku mógł być dokonany bez pozwolenia, właściciel lub posiadacz tego zabytku może dochodzić odszkodowania z tytułu zatrzymania zabytku wyłącznie, gdy czas zatrzymania zabytku był dłuższy niż 2 miesiące. Ponadto w dodawanym ust. 7 proponuje się wprowadzić regulację umożliwiającą ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wydanie rozporządzenia określającego wzór dokumentu potwierdzającego wywóz zabytku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zmiana przepisu art. 74 ustawy (art. 1 pkt 15 noweli) ma charakter techniczny i jest związana z zaproponowaną w nowelizacji zmianą organizacji organów ochrony zabytków.

W celu uzyskania większej przejrzystości w procedurach związanych z udzielaniem dotacji celowej z budżetu państwa przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków została zaproponowana zmiana przepisu art. 79 ustawy (art. 1 pkt 16 noweli). Dodany został nowy ustęp, w którym zostało wskazane, że przy rozpatrywaniu wniosków o udzielanie dotacji nie mają zastosowania przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Pozwoli to na jednoznaczne przesądzenie o tym, że

w przypadku odmowy udzielenia dotacji nie ma zastosowania droga odwoławcza przewidziana w Kodeksie postępowania administracyjnego.

Kolejne zaproponowane zmiany mają na celu zmianę podporządkowania wojewódzkich konserwatorów zabytków. Ustawa o administracji rządowej w województwie wskazuje, że administrację rządową na terenie województwa wykonują między innymi działający pod zwierzchnictwem wojewody kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży oraz organy administracji niezespolonej. Podporządkowanie w 1996 r. wojewódzkich konserwatorów zabytków wojewodzie było negatywnie przyjmowane przez całe środowisko konserwatorskie. Jednym z podstawowych argumentów było twierdzenie, że służba konserwatorska realizująca zadania z zakresu ochrony zabytków nie powinna być uzależniona od lokalnych uwarunkowań. Do chwili obecnej pogląd ten nie uległ zmianie, co znalazło odbicie zarówno w projekcie Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz w uchwale Kongresu Konserwatorów Polskich.

Po dziesięciu latach funkcjonowania służb konserwatorskich w ramach wojewódzkiej administracji zespolonej służba ta liczy obecnie 661 pracowników (w 2004 r. liczyła 742 pracowników), z których znaczna część zatrudniona jest w niepełnym wymiarze czasu pracy, ze względu na bardzo niskie płace, najniższe wśród innych służb, inspekcji i straży, z wyjątkiem inspekcji handlowej. Niskie płace są dodatkowo przyczyną dużej rotacji kadrowej. Natomiast środki finansowe jakimi dysponują wojewódzcy konserwatorzy zabytków nierzadko nie pozwalają im na wykonywanie w sposób prawidłowy nałożonych obowiązków (np. zaniechanie dokonywania oględzin zabytków ze względu na brak środków finansowych na zakup benzyny).

Ochrona zabytków jest zadaniem państwowym, które nie może być dostosowywane do regionalnej i lokalnej specyfiki, co przemawia za ogólnopolskim charakterem zadań realizowanych przez służby konserwatorskie. Podkreślić również należy, że służby konserwatorskie ze względu na swoją specyfikę wyodrębiają się spośród innych służb, inspekcji i straży. Jest to jedyna służba, której zdecydowana większość rozstrzygnięć jest podejmowana w ramach uznania administracyjnego. Weryfikacji prawidłowości podejmowanych przez wojewódzkich konserwatorów zabyt-

ków decyzji nie można dokonać wyłącznie na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Z jednej strony utrudnia to wojewodom sprawowanie kontroli nad działaniami podejmowanymi przez służbę konserwatorską, z drugiej może prowadzić do podejmowania przez wojewódzkich konserwatorów zabytków rozstrzygnięć niekorzystnych dla wartości zabytku. Skutkiem takich decyzji jest nieodwracalne zniszczenie dziedzictwa narodowego, a eliminacja szkodliwych dla zabytków rozstrzygnięć nie zawsze jest możliwa w ramach postępowania odwoławczego lub w trybach nadzwyczajnych, przewidzianych Kodeksem postępowania administracyjnego. Ta specyfika decyduje między innymi o tym, że w innych państwach europejskich służby konserwatorskie podlegają bezpośrednio właściwym ministrom; przykładowo wymienić można Francję, Austrię i Włochy.

Liczebność służb konserwatorskich oraz środki finansowe, jakimi te służby dysponują nie pozwalają na realizację zadań związanych z ochroną zabytków. Działania wojewodów zmierzające do poprawy tej sytuacji nie przyniosły w skali kraju pozytywnych rezultatów. Ogólnopństwowe zadanie ochrony dziedzictwa narodowego powinno być realizowane przez liczną, wysoko wyspecjalizowaną kadrę konserwatorów, działającą w oparciu o jednolite merytorycznie w skali kraju zasady postępowania, bo tylko wtedy możemy ochronić dziedzictwo narodowe.

Ustanowienie wojewódzkiego konserwatora zabytków jako organu administracji niezespólonej nie przekreśla możliwości współpracy zarówno z wojewódzką administracją zespoloną, jak też jednostkami samorządu terytorialnego.

Zgodnie z obowiązującym przepisem art. 89 ustawy, organami ochrony zabytków są: minister do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz wojewoda. W przedmiotowym projekcie (art. 1 pkt 16 noweli) proponuje się zastąpienie wojewody jako organu ochrony zabytków przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, który dotychczas wykonywał zadania i kompetencje w imieniu wojewody.

Wojewódzki konserwator zabytków będzie podlegał ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz będzie powoływany na okres 5 lat przez ministra na wniosek Generalnego Konserwatora Zabytków (art. 1 pkt 17 noweli). Wskazane zostały warunki, jakie musi spełniać osoba, która zostanie po-

wołana na stanowisko wojewódzkiego konserwatora zabytków. Jednocześnie przy powoływaniu i odwoływaniu wojewódzkiego konserwatora zabytków zaproponowane zostało wyłączenie procedur przewidzianych w przepisach o państwowym zasobie kadrowym i wysokich stanowiskach państwowych. Wprowadzenie do projektu ustawy tego rozwiązania ma na celu wyraźne wskazanie woli projektodawców w sprawie powoływania wojewódzkich konserwatorów zabytków w innym trybie, niż przepisy ustawy o państwowym zasobie kadrowym i wysokich stanowiskach państwowych. Sposób nowelizacji ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonany w ustawie o państwowym zasobie kadrowym i wysokich stanowiskach państwowych jednoznacznie wskazuje, że ustawa ta nie ma zastosowania do organów administracji niezespólonej. Również kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży przepisom tej ustawy nie podlegają, z wyjątkiem wojewódzkich lekarzy weterynarii, wskazanych w art. 4 pkt 7 omawianej ustawy.

Osoba powoływana na stanowisko wojewódzkiego konserwatora zabytków powinna co 5 lat podlegać weryfikacji w zakresie między innymi znajomości obowiązującej doktryny konserwatorskiej, czego wymaga specyfika działań podejmowanych przez wojewódzkich konserwatorów zabytków, jak też właściwego wypełniania nałożonych na nich obowiązków. Ponadto wprowadzenie kadencyjności pozwoli konserwatorowi prowadzić planowe działania zmierzające do skutecznej ochrony zabytków na terenie województwa. Zaproponowany został również katalog przesłanek, które będą pozwalały ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego na odwołanie wojewódzkiego konserwatora zabytków przed upływem kadencji, na którą został powołany. Stosownie do zaproponowanego brzmienia przepisu art. 91 ust. 6 ustawy, zastępcę wojewódzkiego konserwatora zabytków powołuje i odwołuje Generalny Konserwator Zabytków na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków.

W zakresie dotyczącym funkcjonowania wojewódzkich urzędów ochrony zabytków przewiduje się wprowadzenie zmian w przepisach art. 92 ust. 1-3 i dodanie ust. 5a i 5b. Wojewódzki konserwator zabytków będzie wykonywał swoje zadania przy pomocy wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków, któremu nada regulamin orga-

nizacyjny. Ponadto przewiduje się możliwość tworzenia i likwidowania przez wojewódzkiego konserwatora zabytków delegatur wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków po uzyskaniu zgody Generalnego Konserwatora Zabytków. Kierownikiem delegatury może być osoba, która spełnia warunki przewidziane dla osób ubiegających się o stanowisko wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Nowelizacja ust. 3 w art. 93 (art. 1 pkt 20 noweli) ma jedynie charakter redakcyjny, w związku z wprowadzoną zmianą numeracji ustępów w art. 51, a polega na zmianie wyrazów „ust. 3”, na wyrazy „ust. 4”.

Stosownie do art. 96 ust. 2 i 3 ustawy (art. 1 pkt 21 noweli), swoje uprawnienia wojewódzki konserwator zabytków, za zgodą Generalnego Konserwatora Zabytków, będzie mógł przekazać w drodze porozumienia na rzecz gmin, powiatów i wyspecjalizowanych w opiece nad zabytkami instytucji kultury.

Kolejne dwie zmiany przepisów ustawy mają charakter porządkowy i tak w art. 99 ust. 3 ustawy (art. 1 pkt 22 noweli), wskazuje się, że regulamin Wojewódzkiej Rady Ochrony Zabytków nadaje wojewódzki konserwator zabytków, a nie jak dotychczas wojewoda, w art. 100 ustawy po ust. 2 dodaje się ust. 3 (art. 1 pkt 23 noweli) umożliwiający rzeczoznawcom wydawanie ocen i opinii dla podmiotów innych, niż wskazane w art. 100 ust. 2, w zakresie określonym w art. 59 ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy.

Zaproponowane zostało również uzupełnienie przepisów karnych przez dodanie nowego art. 113a (art. 1 pkt 24), zgodnie z którym ten, kto w terminie 14 dni od dnia upływu ważności pozwolenia, o którym mowa w art. 51 ust. 4, nie powiadomił wojewódzkiego konserwatora zabytków o przywiezieniu zabytku do kraju podlega karze grzywny.

W ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (art. 2 noweli), nadaje się nowe brzmienie art. 100 § 3 tej ustawy. W przypadku gdy zajęta ruchomość stanowi zabytek w rozumieniu odrębnych przepisów, poborca skarbowy, w uzgodnieniu z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków, a w przypadku materiałów bibliotecznych – Dyrektorem Biblioteki Narodowej, od-

daje ją pod dozór państwowej lub samorządowej instytucji kultury. Dozór nad zajętymi ruchomościami ze złota, platyny i srebra oraz innymi kosztownościami niebędącymi zabytkami sprawuje organ egzekucyjny.

W ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (art. 3 noweli), proponuje się wprowadzić zmiany w art. 39 ust. 3, a w art. 49 dodać nowy ust. 6. Zmiana proponowana w art. 39 ust. 3, polega na uzupełnieniu tego przepisu o wskazanie, że w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Wprowadzenie do art. 49 dodatkowego ust. 6 umożliwi wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków wpływ na proces decyzyjny związany z wydawaniem pozwolenia na wznowienie robót budowlanych.

W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (art. 4 noweli) wprowadza się zmianę polegającą na uzupełnieniu załącznika do tej ustawy przez dodanie do katalogu organów administracji niezespalonej – wojewódzkich konserwatorów zabytków. Przedmiotowa zmiana ma charakter techniczny i wynika z faktu zmian w organizacji organów ochrony zabytków, zaproponowanych w przedstawianej nowelizacji.

Zaproponowana w art. 53 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (art. 5 noweli), zmiana oznacza, że decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzję o warunkach zabudowy uzgadnia się z wojewódzkim konserwatorem zabytków w odniesieniu do obszarów i obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Dotychczasowe brzmienie tego przepisu powodowało, że decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzje o warunkach zabudowy nie były uzgadniane z wojewódzkim konserwatorem zabytków, gdy dotyczyły obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków. W celu zapewnienia ochrony konserwatorskiej również obiektom znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków właściwe jest wprowadzenie do ww. ustawy zaproponowanej zmiany.

Przewiduje się, że w sprawach wszczętych i nie zakończonych decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie przedstawianej noweli zastosowanie będą miały jej przepisy (art. 6 noweli).

Wprowadzenie przedmiotowego przepisu pozwoli na wydłużenie terminu przewidzianego na założenie krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, odpowiednio przez Generalnego Konserwatora Zabytków, wojewódzkich konserwatorów zabytków i wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) (art. 7 noweli). Konieczność wprowadzenia przedmiotowego rozwiązania wynika z faktu, że działania podejmowane dotychczas w celu założenia ewidencji zabytków napotykały liczne problemy. Podmioty, na których spoczywał obowiązek stworzenia odpowiednio ewidencji nie zdołały dotrzymać terminu określonego w przepisie art. 143 nowelizowanej ustawy, w związku z czym konieczne jest wydłużenie okresu, w jakim należy założyć przedmiotowe ewidencje.

W terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy wojewódzki konserwator zabytków przekaze wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) wykaz zawierający zestawienie: zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, innych zabytków nieruchomości znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, zabytków nieruchomości wyznaczonych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków do ujęcia w wojewódzkiej ewidencji zabytków (art. 8 noweli). W odniesieniu do wyżej wymienionych wskazanych zabytków do czasu założenia gminnej ewidencji zabytków, decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzje o warunkach zabudowy wydaje się po uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków (art. 9 noweli).

Kolejne przepisy ustawy są związane z propozycją zmiany podporządkowania wojewódzkich konserwatorów zabytków (art. 10 i 11 noweli).

Nieruchomości pozostające dotychczas w trwałym zarządzie wojewódzkich urzędów ochrony zabytków i ich delegatur przejdą, z mocy prawa, nieodpłatnie w trwały zarząd właściwych wojewódzkich urzędów ochrony zabytków (art. 12 noweli).

W celu wykonania przepisów niniejszej ustawy Prezes Rady Ministrów może dokonać, w drodze rozporządzenia, przeniesienia planowanych dochodów i wydatków budżetowych z części 85 – Budżet wojewodów do części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, z zachowaniem przeznaczenia środków publicznych, wynikającego z ustawy budżetowej na rok 2008 (art. 13 noweli).

Ponadto wskazuje się, że porozumienia zawarte na podstawie przepisu art. 96 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zachowują moc, nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2008 r., natomiast regulaminy urzędów ochrony zabytków nadane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zachowują moc, nie dłużej jednak niż do dnia 30 kwietnia 2008 r.

Jednorazowe pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę, pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę i zaświadczenia wydane przed wejściem w życie niniejszej ustawy zachowują moc do końca okresu, na który zostały wydane.

Proponowany przepis art. 17 nowelizowanej ustawy, polega na czasowym (6 miesięcy) zachowaniu w mocy aktu wykonawczego. Celem powyższego rozwiązania jest zapewnienie szybkiego funkcjonowania nowej ustawy, a jednocześnie zachowanie w mocy rozporządzenia obecnie obowiązującego wyłącznie na określony czas.

Projekt ustawy nie podlega obowiązkowi notyfikacji Komisji Europejskiej.

Zaproponowana zmiana ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami spowoduje, że dochody organu podatkowego właściwego w sprawie pobierania opłaty skarbowej (Prezydent m. st. Warszawy) z tytułu wydawania pozwoleń na wywóz zabytków za granicę na stałe będą uszczuplone o około 450 tys. zł w związku z mniejszą ilością wydawanych tego typu pozwoleń.

Należy również wskazać, że w związku ze zmianami organizacyjnymi organów ochrony zabytków będzie konieczne zwiększenie liczby etatów w Ministerstwie Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego. Osoby zatrudnione na tych etatach będą

wykonywały obowiązki związane z nadzorem nad funkcjonowaniem wojewódzkich konserwatorów zabytków, w tym: 1 etat – obsługa kadrowa, 2 etaty – obsługa związana z finansowaniem działalności wojewódzkich urzędów ochrony zabytków, 4 etaty – wykonywanie zadań nadzorczo-kontrolnych nad wojewódzkimi konserwatorami zabytków. Zwiększenie liczby etatów pociągnie za sobą konieczność zwiększenia środków na wynagrodzenia w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w skali roku, o około 250 000 zł.

Konieczne będzie również przesunięcie środków finansowych w budżecie państwa przeznaczanych obecnie przez wojewodów na funkcjonowanie wojewódzkich urzędów ochrony zabytków do części budżetu, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 17 grudnia 2007 r.

BAS-WAEM-397/07

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
o zgodności przedstawionego poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy
o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych
innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Jan Ołdakowski) z
prawem Unii Europejskiej

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2002 r. Nr 23, poz. 398, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Przedstawiony projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw zakłada m.in. zmianę zasad wywożenia zabytków za granicę, zwiększenie katalogu form ochrony zabytków, zmianę podporządkowania wojewódzkich konserwatorów zabytków.

II. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

W kontekście proponowanych zmian należy zwrócić uwagę na postanowienia prawa Unii Europejskiej dotyczące swobodnego przepływu towarów, swobodnego przepływu osób, a także pomocy publicznej.

a) Zgodnie z art. 29 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (dalej: TWE), zakazane jest ustanawianie w obrocie między państwami członkowskimi ograniczeń ilościowych w wywozie towarów oraz wszelkich środków o skutku równoważnym. Jednak przepis art. 30 TWE zezwala na wprowadzanie ograniczeń lub zakazów wywozowych uzasadnionych względami ochrony narodowych dóbr kultury o wartości artystycznej, historycznej lub archeologicznej. Zakazy te i ograniczenia nie powinny stanowić środka arbitralnej dyskryminacji ani ukrytych ograniczeń w handlu między Państwami Członkowskimi.

b) TWE statuuje zasadę swobodnego przepływu pracowników. Polega ona m.in. na zniesieniu wszelkich form dyskryminacji w zakresie zatrudnienia pracowników pochodzących z państw członkowskich ze względu na obywatelstwo (art. 39 ust. 1 i 2 TWE). Jednak swoboda ta nie dotyczy zatrudnienia w administracji publicznej (art. 39 ust. 4 TWE).

Choć przepis wyłączający zatrudnienie w administracji publicznej brzmi jednoznacznie i kategorycznie, to praktyka wygląda trochę łagodniej. Trybunał Europejski, zgodnie z zasadą, że wyjątki należy interpretować zwięźajaco, doprowadził w swoim orzecznictwie do określenia administracji publicznej jako całokształtu miejsc pracy, które obejmują bezpośrednie lub pośrednie uczestnictwo w wykonywaniu władzy publicznej i funkcji, których przedmiotem jest ochrona ogólnego interesu państwa lub innych zbiorowości publicznych i z tego względu zakładają istnienie między pracownikiem a państwem szczególnej więzi solidarności, jak również wzajemności praw i obowiązków, które są podstawą więzi obywatelstwa (Komisja przeciwko Belgii, sprawa 149/79, wyrok z 17 grudnia 1980 r. ECR z 1980 r.). Należy pamiętać, że ostatecznie to Trybunał, a nie państwa członkowskie, decyduje czy dane stanowisko należy zakwalifikować do administracji publicznej.

W orzeczeniach z 30 września 2003 r. w sprawach: C-405/01 Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española przeciwko Administración del Estado, z udziałem Asociación de Navieros Españolews (ANAVE) oraz C-47/02 Albert Anker, Klaas Ras, Albertus Snoek przeciwko Niemcom, Trybunał orzekł, że odwołanie się do wyjątku od zasady swobodnego przepływu pracowników przewidzianego w art. 39 ust. 4 TWE nie może być usprawiedliwione wyłącznie faktem, że prawo publiczne danego państwa łączy z określonym stanowiskiem stosowne uprawnienia. Konieczne jest by uprawnienia te były wykonywane regularnie i nie stanowiły minimalnej części działalności osób zajmujących przedmiotowe stanowiska. Zakres wyłączenia musi być ograniczony tylko do tego co niezbędne dla zabezpieczenia ogólnego interesu państwa, który nie będzie zagrożony, jeżeli sporadycznie, czy nawet wyjątkowo uprawnienia wykonywane będą przez obywateli innych państw członkowskich.

Dodatkową wskazówką interpretacyjną może być treść Komunikatu Komisji dotyczącego stosowania dawnego art. 48 ust. 4 TWE¹ (J.O. 1988, C 72). Komisja uważa, że wyjątek dotyczący administracji publicznej dotyczy przede wszystkim pracowników sił zbrojnych, policji, sędziów, pracowników administracji skarbowej oraz dyplomacji. Może odnosić się do administracji publicznej szczebla centralnego lub lokalnego, w zakresie, w jakim chodzi o personel, który wykonuje władze państwową, w związku z procesem tworzenia lub stosowania prawa oraz nadzoru nad jednostkami podporządkowanymi.

¹ Obecnie art. 39 ust 4 TWE. Pomimo zmiany numeracji artykułów, w związku z wejściem w życie tzw. Traktatu Amsterdamskiego z dniem 1 maja 1999 r., treść przepisu nie uległa zmianie. W związku z tym treść Komunikatu zachowuje aktualność.

Zarówno Komisja, jak i Trybunał Sprawiedliwości, zdają się wyłączać z pojęcia administracji publicznej np. pracowników technicznych czy personel pomocniczy. Tym niemniej wszystkie przypadki rozpatrywane są indywidualnie.

c) Zgodnie z art. 87 ust. 1 TWE, z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktacie, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji przez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi. Przepis art. 87 ust. 3 lit. d) TWE stanowi, że za zgodną ze wspólnym rynkiem może zostać uznana pomoc przeznaczona na wspieranie kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej i konkurencji we Wspólnocie w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem.

III. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

a) Obecnie obowiązujące przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przewidują ograniczenia w wywozie zabytków za granicę. Projektowane zmiany (art. 1 pkt. 8-14 projektu) należy ocenić jako dopuszczalne w świetle art. 30 TWE.

b) Proponowany art. 91 ustawy (art. 1 pkt. 18 projektu), podobnie jak obecnie obowiązujący przepis, przewiduje, że wojewódzkim konserwatorem zabytków może być wyłącznie obywatel polski. Zakres zadań wojewódzkiego konserwatora zabytków (proponowany art. 91 ust. 7 ustawy) usprawiedliwia, w świetle art. 39 ust. 4 TWE, wprowadzenie takiego odstępstwa od zasady swobodnego przepływu pracowników.

Podobnie należy ocenić wymóg obywatelstwa polskiego dla kierownika delegatury wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków (art. 1 pkt. 19 projektu).

c) Projekt przewiduje możliwość udzielania dofinansowania, w formie dotacji z budżetu państwa, prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru. W stosunku do obecnie obowiązującego stanu prawnego różnica polega na scentralizowaniu udzielania dotacji. Obecnie dotacje mogą przyznawać wojewodowie i minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, według projektu dotacji będzie mógł udzielać tylko minister. Należy przypomnieć, że państwa mogą swobodnie decydować o strukturze, kompetencjach i trybie działania organów państwowych, w tym o ich powoływaniu i likwidacji, nawet wówczas, gdy wiąże się to z implementacją prawa wspólnotowego (zob. wyrok w sprawie

International Fruit Company przeciwko Produktschap voor Groenten en Fruit z 15 grudnia 1971 r., sprawy 51-54/71 ECR z 1971 r.). Wobec tego, należy uznać, że zmiana nie jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej.

IV. Konkluzje

Opiniowany projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Warszawa, 17 grudnia 2007 r.

BAS-WAEM-399/07

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
dotycząca możliwości uznania przedstawionego poselskiego projektu
ustawy o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz
o zmianie niektórych innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł
Jan Ołdakowski) za projekt ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej
w rozumieniu art. 95a ust. 1 Regulaminu Sejmu

Stosownie do art. 95a ust. 1 Regulaminu Sejmu, projektem ustawy wykonującym prawo Unii Europejskiej jest projekt ustawy mający na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Przedstawiony projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw zakłada m.in. zmianę zasad wywożenia zabytków za granicę, zwiększenie katalogu form ochrony zabytków, zmianę podporządkowania wojewódzkich konserwatorów zabytków.

Ponieważ opiniowany projekt ustawy nie ma na celu wykonania jakiegokolwiek aktu prawa Unii Europejskiej, nie ma podstaw, by uznać go, w trybie art. 95a ust. 3 Regulaminu Sejmu, za projekt ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski